

OBJECTS ARE LIKE THEY APPEAR

Ignasi Aballí
Mar Arza
Lieven de Boeck
Jason Dodge
Patrick Everaert
Hreinn Fridfinnsson
Ellen Harvey
Mona Hatoum
Sofia Hultén
René Magritte
Marcel Mariën
Claudio Parmiggiani
Bruno Perramant
Evariste Richer
Damien Roach
Fabrice Samyn
Maarten Vanden Eynde
Rachel Whiteread

9 September – 23 Oktober 2010

In zijn essay, getiteld "L'Objet du siècle", maakt de Franse psychoanalyticus Gérard Wajcman een onderscheid tussen kunst en filosofie door in de kunst "de gedachte te zien, niet als concept maar als daad, de materiële gedachte". De tentoonstelling *Objects are like they appear* verkent enkel denksporen uit dit werk en wil "de stilte van het object aan het woord laten". Wanneer we "kunstwerken" als denkende objecten beschouwen die ons helpen om de realiteit anders te zien, lijkt het relevant om werken samen te brengen van kunstenaars die vragen stellen over concepten met een weerslag op objecten: gelijkenis, transpositie, verhulling of afwezigheid. Gezien de omvang van het thema, wordt hier uiteraard niet gepretendeerd exhaustief te zijn, maar wordt een aanzet gegeven vanuit een aantal onderling verbonden gezichtspunten en spiegelspelletjes.

Al van bij het binnentreden wordt de bezoeker onthaald door een bedreigend werk van Evariste Richer, getiteld *Meteor*. De bezoeker ziet zich verplicht zijn doorgang te kiezen, rechts of links van de bowlingbal die door een 4,5 meter lange houten staaf tegen het plafond gehouden wordt. De zorgwekkende vreemdheid van de wereld wordt hier naar voor gebracht, een terugkerend thema in de hele tentoonstelling.

GELIJKVLOERS

De **linkerzaal** verzamelt werken waar het object makkelijk herkenbaar is. De afwezigheid van wat de identiteit uitmaakt leidt tot verwarring, terwijl het tegelijkertijd toelaat de essentie zelf van het object te vatten. In de grote bibliotheek van Claudio PARMIGGIANI worden de thema's die de kern van zijn kunstpraktijk uitmaken gevonden; leegte, afwezigheid en verdwijning. De bibliotheek is een plaats bij uitstek voor het denkbeeldige, fictie en gedachten. Het is ook de plaats waar sporen bewaard worden. Is het legitiem om zich, ten overstaan van dit werk, af te vragen waar zich de dichtheid van het boek-object bevindt? In zichzelf of in zijn schaduw? Voor het werk *Torso* vulde Rachel WHITEREAD een bedkruik van rubber met was. De kruik werd vervolgens verwijderd zodat enkel het volume op zich overbleef. De kunstenaar maakt zo de leegte zichtbaar door een subtiel proces dat volume en gewicht verleent aan het negatief van het object. Mona HATOUM, op haar beurt, reproduceert een wereldkaart zoals geïnterpreteerd door de cartograaf en historicus Arno Peeters in 1974. In *Projection* worden de continenten hertekend in hun juiste proportie, maar zijn ze weggevreten door zuur en verschijnen ze slechts omdat ze ontbreken. *Le Mètre vierge* van Evariste RICHER plaatst ons voor de angst van een onmeetbare wereld. Hoe een wereld hertekenen zonder ijk?

De **rechterzaal** groepeerde werken die een reflectie openen omtrent de verwarring die weerspiegeling met zich meebrengt. Ignasi ABALLÍ verwittigt ons van zodra we de ruimte binnentreden. *Objects in mirror are like they appear*: bestaat het object ook door zijn weerspiegeling? De vraag die snel opduikt is: *Are persons in mirror like they appear?* De bevraging van het eigen gezicht blijft één van de meest geweldige raadsels die gesteld worden aan het menselijk wezen. Wie zijn wij? We vinden deze vraag terug in de vintage afdrucken van René MAGRITTE waar men deze belangrijke kunstenaar, evenals zijn dubbel ontdekt. Damien ROACH speelt letterlijk in op de term *Reflections* (wat in het Engels zowel op het denken als op de weerkaatsing slaat) door twaalf vinylplaten samen te brengen die allen een titel gemeen hebben, maar waarvan het voor de hoes gekozen beelden zichtbaar enorm van elkaar verschillen. In een kleine collage sluit dezelfde kunstenaar zich aan bij de benadering van Bruno PERRAMANT om een ietwat schizofrene visie te beschrijven. De tweelingbeelden ondergingen minieme vervormingen en bevragen de notie origineel versus replica. Door het plaatsen van zijn bewakingspiegel in een hoek van de ruimte verwijst Lieven DE BOECK naar het 'Département des Aigles' van Marcel Broodthaers terwijl hij eveneens een evidente spanning tussen het 'normale' gebruik van dit soort spiegels en het officiële Amerikaanse embleem oproept. Jason DODGE daarentegen vernietigt elke hoop op weerkaatsing in het raam, gezien hij het venster met een baar van zuiver zilver aan diggelen gooide. *You always move in reverse* is een werk dat aanzet tot het denken over het provocerende gebaar en aan de motivatie die gepaard gaat met dit gebaar. De kunstenaar opent met dit werk talrijke narratieve ruimtes en keert de logica van ons rationele systeem om. Gewoonlijk uitgevoerd door dief of vandaal valt dit kwaadwillig gebaar hier anders te interpreteren. Terwijl de codes van de kunstwereld en de eerlijkheid bevraagd worden, zaait deze daad twijfel ten opzichte van onze conventies door zijn absurditeit.

EERSTE VERDIEPING

Vooraleer op de eerste verdieping aan te komen botsen we opnieuw op een zorgwekkend vreemde aanwezigheid, die van een kerkuil neergevleid op een kartonnen doosje. Met *Rubies inside of an owl*, brengt Jason DODGE een eenvoudige installatie in stelling die, éénmaal de titel van het werk gekend,

een heel nieuwe wending krijgt. De titel informeert ons dat de kunstenaar tijdens het opzettingsproces guitig een robijn in het roofdier stopte. De realiteit is niet steeds zoals men ze ziet. Net zoals de *Foudre* van Evariste RICHER die verticaal de traphal doorkruist. Met zijn 14 meter lang verwijst deze blindengeleidenstok qua vorm naar een bliksemschicht en brengt visueel tegengestelde fenomenen nader tot elkaar (maximale verlichting/blindheid). Een andere verblinding is deze gecreëerd door Fabrice SAMYN in de alkoof op de eerste verdieping met zijn werk getiteld *Le Veau d'or (het gouden kalf)*. De kunstenaar heeft er een schilderij geplaatst uit de XVIIe eeuw, met als onderwerp de aanbidding van het gouden kalf. Het werk is echter zo gepresenteerd dat het onmogelijk is dichtbij het schilderij zelf te komen. De op het werk geplaatste verlichting is heel sterk en maakt het schilderij onzichtbaar, behalve vanuit een heel ongewoon gezichtspunt. Dit schilderij, de uitwassen van de representatie via de aanbidding van een idool voorstellend, wordt hier zelf in een positie identiek aan het kalf gezet. Maar het verlicht is het nu verblind, wat evenzeer aanbidding suggereert als het tegendeel ervan: dat van de schaamte inherent aan de weergave. Hier komt een paradox aan de oppervlakte: de schittering van het werk maakt het onzichtbaar. Verder in de ruimte vindt men nog twee andere werken terug van Fabrice SAMYN, die de titel *Feue la vie* dragen, en een "vlam van ijs" voorstellen. Een smeltende vlam, twee natuurlijke fenomenen bij uitstek aan elkaar koppeland: water en vuur. Dit leidt tot een reflectie over leven en dood, eveneens twee veronderstelde tegengestelden die elkaar in realiteit eeuwig voeden.

Via heel gewone objecten worden in de **linkerzaal** verbanden geweven tussen de dagdagelijkse realiteit en de veranderde perceptie van een object waaraan iets kleins veranderd werd. Mona HATOUM, die vaak spanning in haar werken plaatst, creëert door frottage op bijna elektrische wijze een keukenwerktuig (*Tea strainer*). Het spoor van dit gewone ding verleent aan het reële object een blijvend aura. Men vindt deze benadering terug bij Damien ROACH die, met *Jupiter*, het verband tussen banaal object en hemellichaam laat zien. Ook bij René MAGRITTE wordt de tafel een object dat alle werkelijkheid omkeert, in het werk *Les Belles Réalités*. Voor haar serie *Points in a room condensing*, doet Sofia HULTÉN met een zweempje spot een object verdwijnen door het in een ander, groter, te plaatsen. Beginnend met een knikkertje dat ze verbergt in een lamp, eindigt ze met een kast die alle objecten bevat.

In de **rechterzaal** glijden we weg van de wetten van de rationaliteit ten voordele van een manipulatie die het object toelaat een tweede leven te leiden. Maarten VANDEN EYNDE verzamelt takken tijdens zijn vele reizen over de hele wereld, en bevestigt ze als jachttrofeeën op een plaatje. De symboliek van de trofee wordt hier verijdeld door een subtiele verschuiving, terwijl de schoonheid verscholen in een stuk dood hout onderlijnd wordt. Patrick EVERAERT manipuleert op zijn beurt verzamelde en gearchiveerde beelden teneinde hen een nieuwe, vaak verontrustende, betekenis te geven. De ideeënassociaties dierbaar aan het surrealisme vindt men terug in dit werk, maar ook in de tekeningen van Marcel MARIËN en René MAGRITTE. Het discrete werk *Fruits of Labour* van Hreinn FRIDFINNSSON vindt zijn plaats in de hoek van de ruimte. Bestaand uit potloodslijpresten, verwijst dit werk naar de inspanningen van een kunstenaar in zijn atelier, het verborgen leven dat een publiek slechts zelden te zien krijgt. Om zijn denken aan te scherpen noteert, schrijft, schetst en tekent de kunstenaar, en we ontdekken in dit werk alle schoonheid die verblijft in vergeten restjes.

De **videobox** achteraan wordt ingenomen door Ellen HARVEY die haar video *The Camera doesn't like its portrait* brengt. Uiterst subtiel bevraagt de kunstenaar de weergave van een gefilmd object en het weergeven van de weerkaatsing van een object. De video toont een camera die zijn eigen reflectie filmt in een spiegel die achteraan door de kunstenaar gegraveerd wordt. De spiegel wordt achteraan sterk verlicht, wat toelaat de tekening geleidelijk aan te zien evolueren terwijl de kunstenaar graveert. Men komt er snel achter dat zij in werkelijkheid 'het portret' van de camera gefilmd wordt. Eénmaal de tekening afgewerkt, breekt de spiegel als door betovering.

Op -1, in de **onthaalruimte**, creëert *Delirium* van Mar ARZA een mogelijkheid van betekenis die voortspuit uit de verstrengeling van zinnen en woorden uit diverse bronnen, zowel wetenschappelijke teksten als poëtische extracten. Dit labyrinthisch netwerk wordt een echte architectuur die de taal in de ruimte plaatst en nieuwe kruislezingen mogelijk maakt.

In de **Wunderkammer** tenslotte, toont Evariste RICHER *Le Monde maculé* en *Le Monde immaculé*, twee exemplaren van de Franse krant *Le Monde*, de ene doordrenkt met inkt, de andere vrijwel maagdelijk wit. "Elk van hen belichaamt een uiterste van het dagelijkse drukproces. *Le Monde maculé*

ontstaat uit de voor-inking die toelaat de inkt gelijkmatig over de rollen te verspreiden, waar de *Le Monde immaculé* voortkomt uit het volledig schoonmaken van diezelfde rollen. De kunstenaar suggereert informatie-verzadiging en de paradoxale leegte van deze overdaad. Hun monochromie verwijst tevens naar de geschiedenis van de abstractie”¹. Vanuit deze ruimte met zicht op de straat, een soort blik op de wereld, lijkt het logisch de tentoonstelling af te sluiten met het verdwijnen van de taal en het maximale potentieel ervan.